

Hvem hadde ansvaret?

Øst-Tyske grensevakter tiltalt for drap

Mandag begynner den mest kompliserte rettssaken i nyere tysk historie. Fire tidligere østtyske grensevakter står tiltalt for å ha drept Chris Gueffroy (20) under et fluktforsøk over muren 6. februar 1989. Rettssaken mot dem kommer til å avklare viktige spørsmål. Det foreligger over 300 anmeldelser mot grensevakter fra pårørende til flyktninger som ble drept langs muren fra den ble reist i 1961 til den ble åpnet høsten 1989.

Av Gabriele Richter, NTB

— Saken er den første der retten må avgjøre om dødsskytterne var ansvarlige for drapene, sier Matthias Weckerling i det tyske justisdepartementet.

200 drept

Omkring 200 mennesker døde under fluktforsøk siden muren ble bygd 13. august 1961. Noen få av dem druknet, ble truffet av selvskuddsystemet eller gikk på en mine. Men de aller fleste av ofrene ble skutt ned av grensevakter. Erich Honecker selv hadde undertegnet ordren om å skyte for å hindre «forbrytelser mot DDRs grenser».

— Grensevaktene var nødt til å skyte, ellers ville de selv blitt straffet. Min klient trodde heller ikke at han gjorde noe galt. Han ble jo sågar belønnet for sin handling, mener advokaten Johannes Eisenberg. Han forsvarer Mike Schmidt, en av de fire tiltalte i Gueffroy-saken.

Men ifølge vitneutsagn ble vaktene allerede under opplæringen spurt om de ville skyte på sin egen bror under et fluktforsøk. De som svarte med nei opplevde ingen represalier, de ble satt inn ved den tsjekkiske eller polske grensen. De som svarte ja fikk tjenestegjøre ved muren. — Dødsskytterne var fullt klar over rekkevidden. Alene det faktum at de etter hvert dødsfall fikk ordre om å fjerne alle spor var nok til å vise dem det forkastelige i handlingen, sier Uta Sölster fra Berlins byregjering.

Nylig påtok fire tidligere kommandanter ved den tysk-tyske grensen seg ansvaret for dødsfallene. I et brev til den tyske nasjonalforsamlingen ber eks-generalene om at den «fritar dødsskytterne fra strafferettslig forfølgelse for handlinger i tjenesten ved grensen». Kommandantenes hovedargument er «at soldater over hele verden på samme måten har utført ordre uten å bli straffet for det». Nå må tysk rettsvesen ta stilling til om kommandantene skal på anklagebenken i stedet for de menige som skjøt.

Pinlig sak for DDR

Efter drapet på Chris i februar 1989 gjorde det østtyske sikkerhetspolitiet Stasi alt for å fjerne sporene etter den pinlige affæren. Noen måneder i forveien hadde Erich Honecker offisielt erklært at det ikke fantes noe «Schiessbefehl» — ordre om å skyte mot flyktninger. Og som synlig tegn på DDRs godvilje var selvskuddsystemet ved muren blitt fjernet. Da Chris Gueffroy sammen med en venn prøvde å flykte til vesten trodde de da også at det verste som kunne skje dem var fengselsstraff.

— Stasi gjorde en god jobb, sier Karin Gueffroy bittert. — Det eneste som i dag eksisterer etter Chris er en fødsels- og dødsattest. Min sønn har aldri gått på en skole og var aldri bosatt noe

sted.

Mot morens ettertrykkelige ønske ble liket kremert. — For å hindre en senere obduksjon, tror hun. Karin Gueffroy er overbevist om at rettssaken ikke vil klarlegge hvem av vaktene som avfyrte skuddet som drepte hennes sønn. — Men jeg har allerede oppnådd det viktigste. Morderne må offentlig ta stilling til sin forbrytelse.

De tiltalte i Gueffroy-saken risikerer en fengselsstraff på mellom to og fire år. Rettssaken vil

helt sikkert trekke i langdrag. For aldri før har tysk rettsgrunnlag vært så uklart og sviktende som i oppgjøret med DDR-fortiden. Striden om hvilke lover som gjelder for dødsskytterne vil med stor sikkerhet først bli avgjort i høyesterett.

— Det kan ta flere år. Og underveis vil denne rettssaken sørge for å spa grøften mellom menneskene i øst og vest enda dypere, tror Johannes Eisenberg, forsvarer i Gueffroy-saken.

DREPT: 17 år gamle Peter Fechter var en av over 200 mennesker som omkom eller ble drept under fluktforsøk over muren mellom 1961 og 1989. Nå ønsker de drepte flyktningenes pårørende at de som skjøt dem, skal straffes.

Foto: NTB

Nå bytter jeg bank!

Jeg kontakter min nærmeste bank - nå!
De ordner alt for meg!

Sparebanken
HEDMARK

EN SOLID OG SIKKER BANK